

ФЕМІНІЗМ, ПОСМІШКА І НІЖНІСТЬ: ПРО ПРОЗУ І ПУБЛІЦИСТИКУ ІРИНИ ВІЛЬДЕ

Софія КОГУТ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4935-0103>

молодший науковий співробітник,

Львівська національна наукова бібліотека України
імені Василя Стефаника НАН України,

відділу наукової бібліографії,

вул. Стефаника, 2, 79000, м. Львів, Україна,

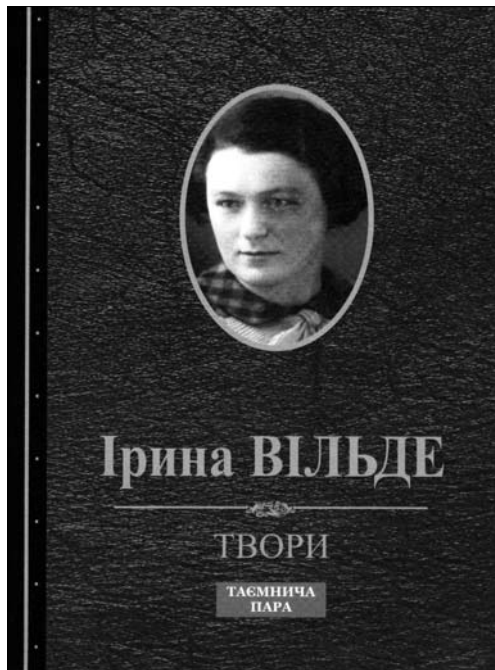
e-mail: sophiya.kohut@gmail.com

**Вільде Ірина. Твори. Таємнича пара: мала
проза та публіцистика. Упоряд., вступ.
слово Маріанни Мовної. Львів: Каменяр,
2019. 241 с. (Серія «Спадщина»)**

Збірник творів Ірини Вільде «Таємнича пара: мала проза та публіцистика» (2019), упорядницею якого є дослідниця творчості Ірини Вільде Маріанна Мовна, вийшов у серії «Спадщина» видавництва «Каменяр». Видання містить публікації різного характеру, розкидані по міжвоєнних часописах Львова, Коломиї, Чернівців, часом маловідомі. Підхід укладачки Маріанни Мовної до упорядкування цього збірника особливий не тільки тому, що завдяки йому повернено в літературний обіг забуті і малодоступні для сучасного читача публікації Ірини Вільде. Але такий скрупульозний підхід цінний саме через пошану до друкованого слова Ірини Вільде, адже до уваги дослідниця брала не лише белетристику письменниці, але й публіцистичні дописи, «фейлетони» і короткі журналістські «одноденки». Таке трактування публікацій можна назвати до певної міри бібліографічним. До того ж, збірник містить детальну бібліографічну атрибуцію текстів, подану у примітках, а також Словничок рідковживаних і застарілих слів. В результаті такого підходу оприлюднено тексти, які рідко потрапляють до збірників такої категорії, але які, у такому контексті і трактуванні, можуть бути цінним додатком до творчого портрета письменниці.

Деякі журналістські тексти Ірини Вільде свого часу вже ввійшли до збірника її малої прози «Незбагненне серце» (1990), укладеного Марією Вальо. При укладанні збірника малої прози Ірини Вільде М. Вальо перша поєднала белетристику і публіцистику письменниці, і це поєднання дозволило представити літературну силуетку Ірини Вільде масштабніше, яскравіше, відкрити нові грані її особистості і таланту.

Міжвоєнний період — це був час активної журналістської діяльності Ірини Вільде. Сучасним дослідникам вона znana в першу чергу як письменниця. Проте у міжвоєнний період вона займалася також журналістикою, як і більшість літераторів того часу. Багато років працювала в редакції коломийського часопису «Жіноча доля». Її тексти з'являлися на сторінках різних часописів: «Новий час», «Назустріч», «Діло». І були яскравими, особливими і цікавими, написаними у неповторному стилі Ірини Вільде — без пафосу, легким, «розмовним» тоном, із тонким м'яким гумором, і при тому — з проникливим розумінням речей і явищ. Ті тексти — то ще одна грань її таланту. У коротких «фейлетонах» (за влучним визначенням Тара-

са Прохаська¹, таким терміном у міжвоєнні часи окреслювали той жанр, який тепер називається авторською колонкою) Ірина Вільде висвітлювала гострі, болючі проблеми, ситуації, висловлювала власну позицію — лаконічно, яскраво, з тонким гумором, з яким робила усе, за що бралася. Тарас Прохасько зауважив, що мала проза письменниці виростала з її публіцистики. І що ці два жанри взаємодоповнювались і взаємопояснювались у її творчості.

¹ Прохасько Т. Ірина Вільде: український письменник фейлетонної доби. *Культурний Проєкт: електронний ресурс*. URL: <https://culturalproject.org/lectures/55ad008787cb94c0378b47d5>. Назва з екрана.

Зібрані у нинішньому виданні фейлетони присвячені в основному жіночим проблемам і питанням — у найширшому значенні цього слова — від питань фемінізму та жіночих прав — до проблем побутових і господарських, які турбували кожную жінку — незалежно від її переконань і суспільної ролі. Недаремно більшість із них були опубліковані у рубриці «Шлях до щастя в домі» коломиїського часопису «Жіноча доля». Йшлося також про питання побутової філософії, педагогіки, родинної психології. Словом, — йшлося про жіночу мудрість, якої потребувала кожна жінка — господиня дому, служниця, студентка. Про дрібниці, що здатні як отруїти жіночий світ, так і освітити його м'яким світлом. Про жіночі проблеми, більшість з яких не змінилася і майже через сотню років, які розділяють сучасну жінку і жінку, про яку писані ці фейлетони.

Із портрета на обкладинці збірника на нас дивиться зосереджене поважне обличчя молодої жінки, яка у часи гострих ідеологічних протистоянь у галицькому інтелектуальному просторі мала відвагу своїм літературним та публіцистичним пріоритетом оголосити «тремтіння жіночого серця»², авторки тонкої психологічної прози, яка не втратила своєї актуальності і досі. Тож збірка її ранніх публікацій стане цінним джерелом для дослідників творчості Ірини Вільде, її розуміння фемінізму, її шляху в літературу.

² «Із тремтіння жіночого серця» — назва рецензії М. Рудницького на збірку новел Ірини Вільде «Химерне серце» (1935).